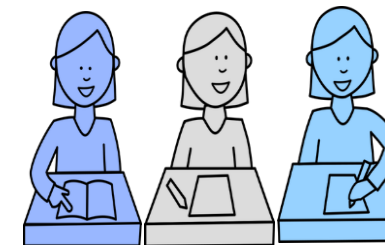

למידה משמעותית

הכנת מצגת: רונית דינור

מהי למידה משמעותית

"למידה משמעותית היא תהליך אישי של הבניית ידע שבמהלכו הלומד מעורר שאלות, מאתר מקורות מידע, מעבד מידע ויוצר ידע חדש הרלוונטי לו..."

"למידה משמעותית... מערבת היבטים מגוונים של התנסויות שכליות, רגשיות, חברתיות, ערכיות, גופניות, אמנותיות, יצירתיות ואחרות.

למידה זו מאפשרת מיצוי פוטנציאל אישי ומצוינות, חווית צמיחה והתפתחות והעמקה בנושאים שמעניינים את הלומדים ושנותנים מענה לצורכיהם..."

מתוך: משרד החינוך, משהו טוב קורה עכשיו, אבני דרך בלמידה משמעותית, אוגוסט 2014

<https://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/126241AF-D044-42EA-BF7B-7660760C7263/193744/MashehuTovKoreAcshaiv.pdf>

עקרונות הלמידה המשמעותית

ערך לתלמיד, תלמידה:

הנלמד נתפס על ידי הלומד כבעל ערך, כמאתגר, כמעורר סקרנות, חווית הלמידה הינה חיובית, ונעשית בדרכי הוראה מגוונים, המאפשרים חיזוק הזהות האישית ותחושת השייכות.

מעורבות של התלמיד, תלמידה:

למידה משמעותית הכוללת תהליכים קוגניטיביים, רגשיים וחברתיים, מאפשרת ללומד להיות פעיל ומעורב בתהליך הלמידה מתוך סקרנות, מוטיבציה ותחושת מסוגלות. הלומד מבצע את המשימות ויזם הרחבה והעמקה של הנושא הנלמד לכיוונים נוספים.

רלוונטיות לתלמיד, תלמידה:

הלמידה מותאמת לעולמו של הלומד, ומזמנת למידה המסתמכת על עולם המושגים שלו, תחומי העניין שלו, ונותנת מענה לצרכיו השונים בהיבט האינטלקטואלי, הרגשי, והחברתי – ערכי.

בדרך ללמידה משמעותית –

מה נדרש מתומכי ההוראה

תכנון קפדני של מהלך השיעור כך
שהתלמידים יוכלו לקשר בין
התהליך לרעיון המרכזי.
לתכלל בין ההיבטים הלימודיים,
החברתיים - ערכיים של התלמידים.

להעצים את התלמידים, ולהגביר
את המוטיבציה שלהם במהלך
השיעור, ע"י עידוד, ושימוש
בנקודות החוזק שלהם. להטיל
משימות המפעילות אותם הן
כקבוצה והן כיחידים.

ליצור אצל התלמידים רצון להיות
מעורבים. התלמידים במרכז.
להנחות, לשוחח, לשתף ולהפעיל
את התלמידים מתוך פתיחות
והתייחסות לשאלות, לאמירות
וליוזמות שלהם.

ההיבטים ההתנהגותיים של התלמיד, התלמידה, המעידים על כך שהלמידה היתה משמעותית עבורו, עבורה (ערך, מעורבות, רלוונטיות):

- נוקט עמדה מנומקת בנושאים הנלמדים
- קושר את הנלמד לחוויות אישיות
- מגלה עניין: שואל, מביע דעה, יוזם
- פעיל, מעורב ומשתף פעולה עם חבריו לקבוצה
- משתף ברגשות ובצרכים
- מתמיד בביצוע משימות ותפקידים
- נוטל אחריות על תהליך הלמידה והישגיו הלימודיים והחברתיים
- מתרגם את הלמידה לעשייה בעלת ערך

דוגמא להבניית שיעור ע"פ העקרונות של למידה משמעותית (ערך, מעורבות, רלוונטיות)

השועל והחסידה / משלי אזופוס, מתוך תכנית הלימודים בעברית לכתה ד'

<https://www.youtube.com/watch?v=J1L4iZPmYyM> הפנייה לסיפור:

בסיפור שלפנינו, השועל והחסידה הן הדמויות המרכזיות. סיפור העלילה מתמקד בהזמנה ההדדית שלהם לארוחה משותפת על כל הבעייתיות שמאחוריה.

ע"פ עקרונות הלמידה המשמעותית, בבניית שיעור יש לשים דגש על הרלוונטיות של תכני הסיפור הנלמד, לעולמם של התלמידים, על ההיבטים הערכיים שהוא מייצג.

חשוב להתחיל את השיעור בפעילות פתיחה המכוונת את התלמידים אל הנושא באופן לא פורמלי. ובמהלך הפעילות, לתת מקום מקסימלי לשיתוף התלמידים, ולנהל שיחה שבה יביאו לידי ביטוי את נקודת מבטם על העלילה.

מאחר והסיפור עוסק במשל, יש לסיים בהבנת המושג.

הצעה למהלך השיעור: השועל והחסידה

שלב א:

1. לבקש מהתלמידים לעצום לרגע את העיניים ולדמיין שועל. לדמיין את המראה שלו, התכונות או כל דבר הקשור לשועל. אח"כ לעצום שוב עיניים ולדמיין חסידה... (זו פעולה ראשונית המזמינה את התלמידים להיכנס לאווירת הסיפור)
2. קריאת הסיפור: רצוי שלכל אחד מהתלמידים יהיה את הטקסט על מנת שיוכל לעקוב אחר העלילה בקריאה ולא רק שמיעה.

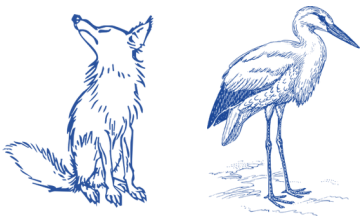
שלב ב:

1. שאלה - מה היתה הבעיה של החסידה?
2. לחלק לכל תלמיד או תלמידה תמונה של החסידה ולבקש מהם לרשום ב"בלון המחשבות", מה חשבה החסידה כשראתה את האופן שבו מוגש המרק? ומה אמרה לשועל?
3. לחזור על פעולות 1,2, והפעם תוך התייחסות לתמונה של השועל.

שלב ג:

- התלמידים יציגו את מה שכתבו.
- על תומך, תומכת ההוראה, לשקף לתלמידים את הפער בין הנאמר בקול למחשבות.

המשך מהלך השיעור: השועל והחסידה

שלב ד - שיח קבוצתי בדגש ערכי:

- מה גרם לדעתכם לחסידה ולשועל לפעול ולהתנהג, כפי שפעלו (להתייחס לתכונות ומבנה הגוף)?
- מה דעתכם, על החסידה שנהגה בערמומיות ובנקמנות ובכוונה נתנה לשועל לאכול בכלי שאינו מתאים למבנה הגוף שלו?
- מה לדעתכם יכלה החסידה לומר לשועל כשראתה שאינה יכולה לאכול מצלחת שטוחה? כיצד זה היה יכול לשנות את התפתחות העלילה?
- איזה תכונות של החסידה והשועל באו לידי ביטוי בסיפור? (ערמומיות, נקמנות, אי אמירת אמת, חוסר התחשבות...)
- בתחילת השיעור, התבקשתם לעצום עיניים ולדמיין חסידה ושועל – האם יש קשר בין מה שדמיינתם לבין הסיפור?

שלב ה – העברת הסיפור לחיי היום יום של התלמידים

- האם נתקלתם במצב שבו התנהגתם באופן שאינו תואם את מה שאתם הרגשתם? או חשבתם? או רציתם? או מצב שבו אמרתם למישהו משהו שונה ממה שחשבתם? מדוע? תנו דוגמאות.
- מתי נתקלתם לאחרונה במישהו שהוא אחר, שונה מכם, והייתם צריכים להתחשב בו (ערך = קבלת האחר, השונה)?
- מה אתם לומדים מהסיפור על עצמכם ועל אנשים בחברה? !!!!

שלב ו – המשגה: לסיפור מסוג זה קוראים משל. מהו משל?

משל הוא סיפור האנשה קצר, על חיות, דומם או צומח, שהסופר מייחס להם תכונות והתנהגויות הדומות לבני האדם.
מטרת המשל להעביר באמצעות הסיפור, מסר לאנשים ולעורר בהם מחשבות, ולאפשר להם להסיק מסקנות.
למסר שהמשל רוצה להעביר קוראים – נמשל.

https://cms.education.gov.il/educationcms/units/tochniyot_limudim/mikrammd/horaalemida/hatzaotdarkihoraa.htm

הצעות לדרכי הוראה, גיוון דרכי הוראה

<https://meyda.education.gov.il/files/tzafon/lemida.pdf>

מצגת של משרה"ח על למידה משמעותית

<https://yoramharpaz.com/presentations/meaningful-learning.pdf>

מצגת - למידה משמעותית של מה? של מי? יורם הרפז

<https://www.mutal.weizmann.ac.il/wp-content/uploads/2017/08/%D7%90%D7%99%D7%9A-%D7%9C%D7%94%D7%A0%D7%99%D7%A2-%D7%AA%D7%9C%D7%9E%D7%99%D7%93%D7%99%D7%9D.pdf>

איך להניע תלמידים ללמידה משמעותית, מכון ויצמן למדע, פרופ' דיויד פורטס ד"ר דנה ודר-וייס

<https://cms.education.gov.il/NR/rdonlyres/126241AF-D044-42EA-BF7B-7660760C7263/193744/MashehuTovKoreAcshaiv.pdf>

משהו טוב קורה עכשיו, אבני דרך בלמידה משמעותית, משרד החינוך, ישראל עולה כתי

https://yoramharpaz.com/pubs/learning/meaningful_learning_conditions.pdf

תנאים ללמידה משמעותית, יורם הרפז

<https://meyda.education.gov.il/files/lemidaMashmaitit/hamasaa.pdf>

המלצה על מצגת (ארוכה במיוחד) של משרד החינוך בנושא למידה משמעותית. כולל הפניה לסרטונים והרצאות

